

Vastaus valtuustoaloitteeseen työsuhdepolkupyöräedun käyttöön ottamiseksi kaupungin henkilöstölle

2673/00.05.00/2022

Kaupunginvaltuusto 19.09.2022 § 104

Puheenjohtaja Paula Werning esitteli valtuutettujen Jenni Aikion, Sari Hyytiäisen, Iida Pilli-Sihvolan ja Kaisa Spiesin jättämän seuraavan valtuustoaloitteen:

”Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Kouvolassa otetaan kaupungin henkilöstölle työsuhdepolkupyöräetu käyttöön.

Yksi Kouvolan henkilöstöohjelman tavoitteista vuosille 2022–2024 on ”hyvinvoiva henkilöstö ja turvallinen työyhteisö”. Tavoitteena on edistää sekä henkilöstön että työyhteisöjen hyvinvointia kokonaisvaltaisesti eri toimijoiden yhteistyöllä.

Nykyiset terveysliikuntasuositukset suosittelevat työikäisille reipasta liikkumista ainakin 2 tuntia ja 30 minuuttia viikossa, tai rasittavaa liikkumista vähintään 1 tunti ja 15 minuuttia viikossa. Valtaosa suomalaisista ei yllä annettuihin suosituksiin. Työmatkapyöräilyn edistäminen on työnantajalle hyvä mahdollisuus lisätä arjen liikettä.

Pyöräliiton mukaan: ”työsuhdepyörä on työntekijän henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettu polkupyörä, jonka hankinnasta vastaa työnantaja. Pyörällä voi ajaa ilman rajoituksia sekä työmatkoilla että vapaa-ajalla, kuten kauppareissuilla ja harrastuksissa, ja se voi olla myös esimerkiksi sähköavusteinen.

Työsuhdepyörä toimii samalla periaatteella kuin työsuhdeauto, paitsi, että se on huomattavasti edullisempi ja kestävämpi vaihtoehto, joka tuo lukuisia etuja sekä työnantajalle että työntekijälle.”

Työnantaja hyötyy aktiivisesti liikkuvista työntekijöistä ja mahdollisesti vähentyvistä sairauspoissaoloista. Tuki pyörän hankkimisessa voi kannustaa myös vielä liikuntaa harrastamattomia liikkumaan. Vuodesta 2021 lähtien polkupyöräetu on verovapaa luontoisetu 1200 euroon saakka vuosittain. Työntekijälle etu on taloudellisesti, sillä pyöräedun verotusarvosta ei makseta lainkaan veroja.”

Kaupunginvaltuuston päätös:

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Valmistelija: henkilöstöjohtaja Päivi Karhu, puh. 020 615 4001, paivi.karhu(at)kouvola.fi

Henkilöstöpalvelujen vastaus valtuustoaloitteeseen:

Taustaa

Kaupunginvaltuuston kokouksessa 19.9.2022 vihreä valtuustoryhmä teki valtuustoaloitteen työsuhdepolkupyöräedun käyttöönottamisesta Kouvolan kaupungilla.

Työsuhdepolkupyöräedusta on keskusteltu kaupungin yhteistyöryhmässä ja johtoryhmässä kuluneen vuoden aikana. Kun asiaa selvitettiin talvella, kävi ilmi, että osana palkkaa otettu polkupyöräetu ei ole mahdollinen, mikäli rahapalkka alittaisi tämän seurauksena edun käyttöön ottavalla työntekijällä palkkahinnoittelun mukaisen peruspalkan. Tällä perusteella joissakin ammattiryhmissä etu ei olisi ollut kaikille työntekijöille mahdollinen, koska heidän tehtäväkohtainen palkkansa oli hinnoittelun alarajalla. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:ltä saatiin kuitenkin jo tuolloin tieto, että se oli parhaillaan käymässä keskustasolla pääsopijajärjestöjen kanssa keskusteluja polkupyöräedun mahdollistamiseksi. Uudet tulkintaohjeet asiaan saatiin 23.5.2023 KT:n yleiskirjeessä (19/2023).

Polkupyöräetu

Työnantajan työntekijälleen antama enintään 1 200 euron arvoinen polkupyöräetu on verovapaata tuloa (TVL 64 §:n 4 momentti). Polkupyöräetu on työntekijäkohtainen etu.

Työntekijälle syntyy polkupyöräetu, kun työnantaja antaa omistamansa tai leasingsopimuksella hankkimansa polkupyörän työntekijän henkilökohtaiseen käyttöön tai muulla vastaavalla tavalla järjestää työntekijälle polkupyörän käyttöoikeuden vapaa-ajalla.

Polkupyöräetuun luetaan myös pyörään kiinteästi kuuluvat varusteet. Kiinteästi pyörään kuuluvilla varusteilla tarkoitetaan polkupyörän perusvarusteita. Tällaisia ovat valot, lukitus, nastarenkaat, lokasuojat, tavarateline ja soittokello. Vaikka pyöräilykypärä ei ole polkupyörän varuste, luetaan työsuhdepyörän yhteydessä annettava kypärä kuitenkin polkupyöräetuun. Varusteet otetaan huomioon polkupyöräedun arvoa laskettaessa lisäämällä varusteiden arvo hankintahintaan.

Jos edellä mainittuja pyörän osia tai pyörään kiinteästi kuuluvia varusteita joudutaan kulumisen tai rikkoontumisen vuoksi myöhemmin

uusimaan, kyseessä on varaosa, joka lasketaan huolto- ja korjauskustannuksiin.

Polkupyöräetuun ei lasketa muita kuin edellä mainittuja pyörään kiinteästi kuuluvia perusvarusteita. Esimerkiksi matka-, nopeus- ja tehomittari, juomapullo ja -teline, pyöräilykengät ja -vaatteet, sivulaukut, pumppu, peräkärri ja lastenistuin eivät ole pyörään kiinteästi kuuluvia varusteita.

Polkupyöräedun arvo määräytyy käyvän arvon periaatteen mukaisesti. Jos työnantaja hankkii työsuhdepolkupyörän esimerkiksi leasing sopimuksella, polkupyöräedun arvo on työnantajalle aiheutuva kustannus eli käytännössä leasing- tai muun maksun sekä työnantajan erikseen maksamien käyttökustannusten (esim. huolto- ja korjauskulujen) euromäärä kuukaudessa vähennettynä leasingyhtiölle maksetuilla toimisto- ja käsittelykuluilla.

Luontoisetuna annettavan polkupyöräedun vaikutus palkkaan

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT on 23.5.2023 päivätyssä yleiskirjeessään (19/2023) antanut tulkintaohjeet sen osalta, millä tavoin luontoisetuna annettava polkupyöräetu vaikuttaa palkkaan. Yleiskirje on laadittu yhdessä pääsopijajärjestöjen JAU ry:n, JUKO ry:n ja SOTE ry:n kanssa. Tulkinta polkupyöräedusta tuli voimaan 2.5.2023.

Yleiskirjeessä todetaan, että kunta- ja hyvinvointialan virka- ja työehtosopimukset eivät sisällä erikseen määräystä siitä, millä tavoin luontoisetuna annettava polkupyörä vaikuttaa työntekijän/viranhaltijan palkkaan. Sopijapuolten yhteinen kanta on, että luontoisetuna annettavan polkupyörän osalta toimitaan samalla tavoin kuin luontoisetuna annettavan työsuhdematkalipun, lukuun ottamatta TTES-sopimusta.

Kunta- ja hyvinvointialalla matkakustannusten korvauksia koskevassa liitteessä on työsuhdematkalipun myöntämistä koskeva määräys (KVTES Liite 16, 2 § 6 mom.). Ko. määräystä sovelletaan samalla tavoin myös polkupyöräedun osalta.

Luontoisetu voidaan joko myöntää ns. kollektiivisena etuna työnantajan yksipuolisella päätöksellä tai luontoisedusta voidaan sopia työntekijän/viranhaltijan kanssa.

Mikäli työsuhdepolkupyöräetu myönnetään ns. kollektiivisena etuna, niin työntekijä/viranhaltija päättää, ottaako tarjotun luontoisedun käyttöön vai ei. Luontoisetu myönnetään tällöin rahapalkan lisäksi eikä sillä ole vaikutusta tehtäväkohtaiseen palkkaan.

Vaihtoehtoisesti työntekijän/viranhaltijan kanssa voidaan sopia, että polkupyöräetu on osa tehtäväkohtaista palkkaa (KVTES 2 luku 7 § soveltamisohje). Tällöin tehtäväkohtaisen palkan ja luontoisedun arvon yhteenlaskettu määrä huomioidaan tehtäväkohtaisena palkkana esimerkiksi tarkasteltaessa palkkakustannuksia tai tehtäessä

sopimuskorotuksia. Luontoisedun arvon ja tehtäväkohtaisen palkan yhteenlaskettu määrä ei saa mennä alle sovellettavan palkkahinnoittelukohdan peruspalkkatason. Suositeltavaa on, että rahapalkka olisi vähintään peruspalkan suuruinen. (Huom: KT:n aiempi tulkinta oli, että rahapalkka ei saanut mennä alle palkkahinnoittelukohdan peruspalkkatason.)

Koska yleiskirjeen (19/2023) tulkinta ei koskenut tuntipalkkaisia työntekijöitä, niin soveltaminen on varmistettu heidän osaltaan vielä erikseen. KT:lta 15.8.2023 saadun vastauksen mukaan TTES:n piiriin kuuluvan työntekijän kanssa voidaan sopia vastaavalla tavalla. Tuntipalkkaisen työntekijän kanssa voidaan sopia, että polkupyöräetu on osa perustuntipalkkaa.

Polkupyöräedun arvo vaikuttaa siihen, miten sitä verotetaan. Polkupyöräedun verovapaaosuus vuonna 2023 voi olla enintään 1.200,00 euroa. Tarkoituksenmukaista olisikin sopia, että polkupyöräetu voi olla enintään 100 euroa/kuukausi.

Eläketurvakeskuksen tulkinnan mukaan palkanosaksi sovittu työsuhdepolkupyöräetu, joka vähentää rahapalkan määrää, kerryttää eläkettä. Siitä maksetaan työeläkevakuutusmaksut siitä huolimatta, että etu on verovapaa. Sitä maksetaan myös työttömyys- ja tapaturmavakuutusmaksut, mutta ei sairausvakuutusmaksua.

Polkupyöräedun käyttöönotto

Työsuhdepolkupyörä hankintaan yleensä leasingsopimuksella 12–48 kuukaudeksi kerrallaan. Siihen voi sisältyä varkausvakuutukset, varusteet sekä huoltopalvelut. Leasingsopimuksen pituus riippuu työsuhdepyörän hankintahinnasta. Maksimiaika on 60 kuukautta. Leasingkauden päätteeksi työntekijä voi lunastaa pyörän itselleen tai palauttaa sen palveluntuottajan osoittamaan paikkaan. Työntekijä säästää usein keskimäärin 20–30 % pyörän suorahankintahinnasta verrattuna siihen, että ostaisi pyörän kaupasta itse. Markkinoilla on useita palveluntarjoajia, jotka hoitavat järjestelyt pyörien hankinnasta talousraportointiin kuukausimaksua vastaan. Hinnat ovat yleensä noin 12–15 €/kuukausi/sopimus, jolloin vuotuinen hinta on 144–180 €/sopimus.

Taloudellisista syistä ja kustannuksista johtuen polkupyöräetu olisi tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön siten, että edusta sovitaan työntekijän/viranhaltijan kanssa osana tehtäväkohtaista palkkaa tai perustuntipalkkaa. Tällöin työnantajan kustannettavaksi jäisi ainoastaan leasingsopimusten hallinnointikustannukset.

Työsuhdepolkupyöräedun ottaa yleensä käyttöön arviolta noin 10 %:n henkilöstöstä. Tämä tarkoittaisi Kouvolan kaupungilla noin 250–300 työntekijää. Hallinnointikustannukset olisivat tämän perusteella arviolta yhteensä noin 40.000–50.000 euroa, mikäli työnantaja maksaa ne.

Pyöräedun käyttöönoton hyödyt

Pyöräily on erinomaista terveys- ja kuntoliikuntaa. Se pitää yllä ja kehittää hengitys- ja verenkiertoelimistön suorituskykyä sekä alaraajojen lihaskuntaa ja nivelten liikkuvuutta. Pyöräily kehittää myös tasapainoa ja koordinaatiota. Se kuormittaa vain vähän niveliä ja on erinomainen laji liikuntaa aloitteleville. Työmatkapyöräily, kuten muukin liikunta, pienentää riskiä sairastua moniin sairauksiin ja auttaa painonhallinnassa.

Kouvolan kaupungin henkilöstöohjelmassa on yhtenä tavoitteena hyvinvoiva henkilöstö ja turvallinen työyhteisö. Sairauspoissaolojen ja työkyvyttömyyden kustannusten vähentäminen on keskeisiä tavoitteita vuodelle 2024. Yhtenä tärkeänä toimenpiteenä on edistää työhyvinvointia ja henkilöstön työkykyä liikkumisen edistämisen ja tukemisen kautta.

Työsuhdepolkupyöräedun käyttöönotto tukee näitä tavoitteita. Lisäksi se tukee kaupunkistrategian aktiivisten kaupunki -näkökulmaa ja edistää samalla Kouvolan kaupungin myönteistä työnantajamielikuvaa. Työsuhdepyöräedun käyttöönotto tukee myös ympäristöohjelman tavoitteita.

Aloitteen johdosta toteutettavat toimenpiteet

Kouvolan kaupungin hallintosäännön 53 §:n mukaan henkilöstöeduista päättää henkilöstöjohtaja.

Henkilöstöpalvelujen talousarviossa ei ole tällä hetkellä työsuhdepolkupyöräedun hallinnointia varten määrärahaa. Työsuhdepolkupyöräedun käyttöönoton edellytyksenä on, että vuoden 2024 talousarvioon varataan edellä esitetyn suuruinen määräraha. Kyseinen määrärahavaraus tulee tehdä talousarviovalmistelun yhteydessä.

Tämän jälkeen Kouvolan kaupungilla voidaan määritellä työsuhdepolkupyöriä koskevat periaatteet eli ns. pyöräetupolitiikka (esim. edun piiriin kuuluvat, toimintatavat virka-/työsuhteen päättymisen ja palkanmaksun keskeytymisen osalta sekä edun käytännön toteutus palkanlaskennassa). Palveluntarjoaja tulee myös kilpailuttaa.

Ennen valtuustoaloitteen tuomista päätöksentekoon laadittu vastaus lähetettiin 18.8.2023 kommentoitavaksi aloitteen tekijöille. Laadittuun vastaukseen ei saapunut kommentteja määräaikaan 1.9.2023 mennessä.

Lisätietoja: henkilöstöjohtaja Päivi Karhu, puh. 020 615 4001, paivi.karhu(at)kouvola.fi.

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

1. antaa valtuustoaloitteeseen yllä olevan vastauksen.
2. Henkilöstöpalvelujen vuoden 2024 talousarvioon varataan määräraha työsuhdepolkupyöräedun hallinnoimista varten, jolloin toimenpiteet työsuhdepolkupyöräedun ottamisesta käyttöön Kouvolan kaupungilla voidaan aloittaa.
3. ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja toteaa lisäksi, ettei aloite anna aihetta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja että valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Asian käsittely:

Keskustelun aikana puheenjohtaja Jouko Leppänen esitti, että asia jätetään pöydälle. Jäsen Miia Witting kannatti Leppäsen esitystä.

Kaupunginhallituksen päätös:

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti jättää asian pöydälle. Asia käsitellään seuraavassa kaupunginhallituksen kokouksessa.
